

17.10.2018 14:45

Piše: **Tomaž Čop**

Ključne besede: [+glasbene kvote](#) [+zakon o medijih](#) [+Julijana Bizjak Mlakar](#) [+Dragan Matić](#) [+Francija](#) [+glasbeniki](#) [+radijske postaje](#)

Dve leti glasbenih kvot: Ene in iste pesmi se še bolj ponavljajo!

Pred uvedbo kvot so radijske postaje ponoči ustvarjale zalogo. Ker je nočna publika manj zahtevna, so radijske postaje v svoje nočne sheme uvrščale tudi tiste avtorje, ki jih sicer zaradi različnih glasbenih slogov čez dan ne predvajajo. Ker *"nočna zaloga"* z novim zakonom nima več učinka, so iz nočnih predvajanj izpadli manj znani in mladi avtorji ter celo legende slovenske glasbe.

Poznavalci glasbene "politike" ugotavljajo, da glasbene kvote prav v ničemer niso pomagale k večji uveljavitvi slovenske glasbe. So pa pripomogle k krepitvi glasbene elite. Bolj popularni avtorji se namreč po novem predvajajo še več, še pogosteje, medtem ko se na drugi strani manj popularni še redkeje slišijo. Kvote so torej v **Sloveniji** enako kot v **Franciji** dosegle ravno nasprotni učinek - 23 % manj slovenske glasbe. Kako je to mogoče?

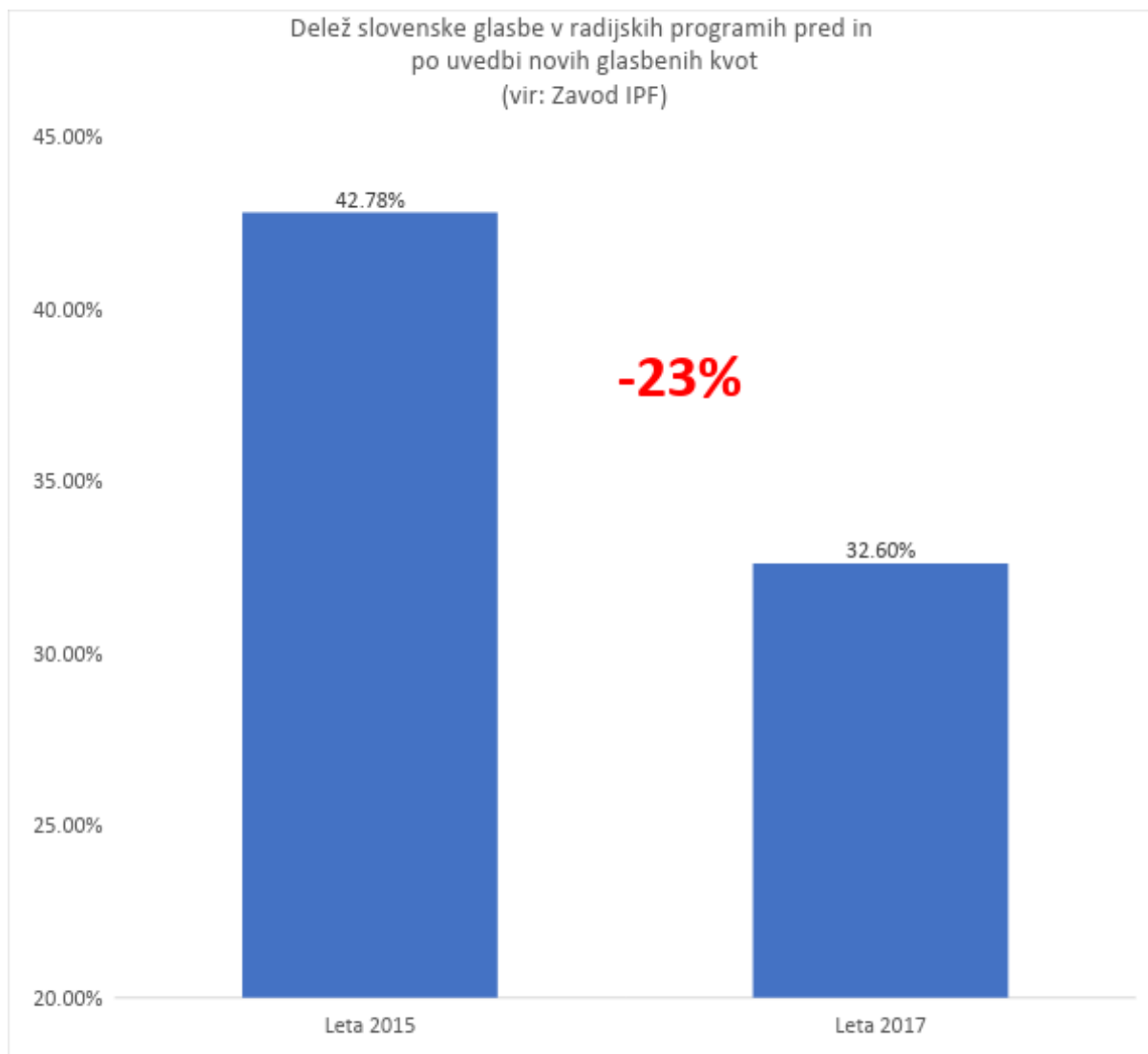
Odgovor najdemo v osnovah glasbene matematike. In teh osnov avtorja zakona, ki je uvedel glasbene kvote (tj. zakon o medijih) **Julijana Bizjak Mlakar** iz stranke **DeSUS** in **Dragan Matić** iz **SMC** verjetno še danes ne razumeta. Nikoli ne bom pozabil, kako mi je poslanec Matić na parlamentarnem odboru za kulturo že po dveh stavkih vzel besedo in mi dal vedeti, da ga mnenje glasbenih urednikov sploh ne zanima.

Toliko uvodoma, sedaj pa k posledicam slabega zakona.

Da kvot po novem zakonu ne znajo in da jih ni mogoče izračunati, so na koncu posredno potrdili tako poslanci koalicije kot ostali, kar je **portal+** razkril že pred časom ([vir](#)). V nadelavanju bom s prikazom dejstev in številčk pojasnil, zakaj so kvote škodljive tako za avtorje kot za radijske postaje. S tem, da je zakon matematično nemogoče izvajati, se tokrat ne bom ukvarjal. Bralce vnaprej opozarjam, da gre za precej analitičen pristop, ki pa je žal nujen, če želimo razumeti, zakaj so kvote dosegle nasproten učinek. Če bi se "glasbene matematike" zavedala nekdanja kulturna ministrica Julijana in poslanec Matić, zaradi kvot pač danes ne bi imeli manj slovenske glasbe, kot se je na koncu zgodilo.

Manj slovenske glasbe, ker ni "nočne zaloge"

Po podatkih zavoda **IPF**, ki združuje glasbene izvajalce in založbe, je celoten delež slovenske glasbe v radijskih programih za leto 2017 znašal 32,6 %. To je kar precej manj kot 42,78 %, kot je zanašal leta 2015, torej pred uvedbo kvot. Povsem upravičeno je torej vprašanje, zakaj sta Julijana Bizjak Mlakar in Dragan Matić spreminjala zakon, če pa je bil delež slovenske glasbe že pred spremembo zelo visok, prek 42 %.

Zaradi glasbenih kvot je po letu 2016 skupaj 23 % manj slovenske glasbe.

Če povzamem besede bivše ministrice iz stranke upokojencev, je bil namen zakona, "da je glasba enakomerno razporejena po dnevi in ponoči". Novela zakona ima zato po novem tri časovne pasove: **od 6h do 18h, od 18h do 24h** ter **od 24h do 6h zjutraj**. V želji po tem, da se zmanjša nočno predvajanje in poveča dnevno predvajanje, sta preslišala enega ključnih argumentov: t.i. **nočna zaloga!**

Večina radijskih postaj je pred uvedbo novih kvot v nočnem času "pretiravala" s predvajanjem slovenske glasbe. Razlog je bil preprost: ustvariti čim večjo "nočno zalogo". Ker so se nočna predvajanja štela tudi v dnevno kvoto, je večina radijskih postaj, ki predvaja moderno elektronsko komercialno glasbo (**EDM**), poskušala ponoči doseči in preseči celotno kvoto. Slovenske elektronske glasbe je namreč premalo za izpolnitev dnevne kvote. Če je radijska postaja celo noč 6 ur zapored predvajala zgolj slovensko glasbo, je s tem dosegla 25 % celotne 24-urne kvote.

Tako glasbenim urednikom čez dan ni bilo potrebno paziti na to, ali so dosegli kvoto, ker so vedeli, da je bila ta tako ali tako že presežena z nočnim predvajanjem. Glasbeni urednik je na račun "nočne zaloge" svobodno ustvarjal dnevno programsko shemo glede na realno razpoložljivo glasbo. Te je bilo okoli v glasbenem žanru EDM čez dan okoli od 5 % do 10 % in skupaj je to nanosilo 35 % slovenske glasbe. Če pa dodamo v statistiko še radijske postaje, kot so **Veseljak, Radio Sraka, Ognjišče, Prvi program** Radia Slovenija in številni druge, v slovensko glasbo usmerjene radije, dobimo povprečje, ki je večje od 42 %.

Pomemben podatek je, da je v Sloveniji kvalitetne narodnozabavne glasbe za 100 % kvote, kvalitetne EDM glasbe pa manj kot 5%!

Ko se politika igra z glasbo: za 23 % manj slovenske glasbe!

Po uvedbi novih kvot "nočna zaloga" ni več štela. Radijske postaje so jo nehale ustvarjati. Slovenska glasba se v nočnem terminu ni več predvajala v 100 %. Posledično se je zmanjšal skupni delež slovenske glasbe v 24 urah. Skupni delež predvajanje slovenske glasbe v 24 urah je torej prva žrtev zakona, ki ga je pisala politika, ki nikoli ni ustvarjala glasbe ali radijskega programa. Rezultat: **23 %** manj slovenske glasbe.

Drugi učinek glasbenih kvot: eni in isti avtorji se še bolj ponavljajo

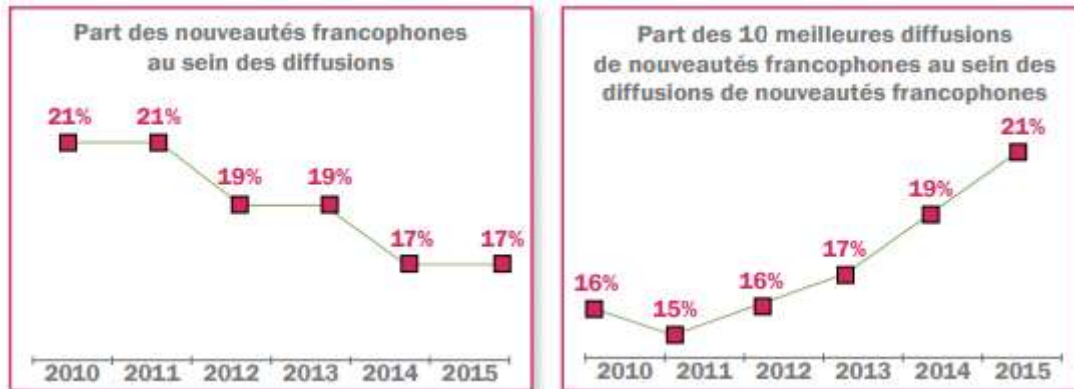
Kljub opozorilom, da se bo v Sloveniji zgodilo točno to, kar se je v Franciji, ministrica Julijana Bizjak Mlakar in poslanec Dragan Matić nista želela poslušati strokovne javnosti in sta vztrajala na svojem.

In kaj se je zgodilo v Franciji? Zaradi uvedbe kvot je prišlo do sindroma povečanega ponavljanja enih in istih francoskih pesmi. Avtor, ki se je pred kvotami predvajal enkrat dnevno, se je po uvedbi kvot v Franciji predvajal tudi po štirikrat dnevno.

Ugotovitve združenja **SNEP** iz leta 2015 (SNEP je kratica za *Francosko združenje izdajateljev fonogramov, Syndicat National de l'édition Phonographique*):

- francoska glasbena produkcija se duši v koncentraciji radijskega predvajanja skladb, saj je bilo po podatkih za leto 2014 od 16.000 skladb, posnetih v francoskem jeziku, le 1000 skladb predvajanih na radijskih postajah. Še bolj zaskrbljujoč je podatek, da je od teh 1000 skladb zgolj 50 skladb predstavljalo kar 50 % vseh zakonsko predpisanih predvajanj nove francoske glasbe.
- Najbolj predvajane francoske pesmi imajo vse več predvajanj, kar v praksi pomeni, da je za doseganje obveznih deležev glasbe v francoskem jeziku potrebnih vse manj pesmi.
- Od leta 2007 do 2013 se je po podatkih SNEP zmanjšalo število francoskih glasbenikov, uvrščenih med 100 najbolj predvajanih izvajalcev v francoskih radijskih programih kar za 25 %.

- Delež novih skladb v francoščini je v radijskih programih zmanjšal iz 21 na 17 %
- Delež najbolj predvajanih 10 novih skladb v celotnem deležu francoskih skladb (kvote) se je povečal iz 16 % na 21 % kar kaže na vse večjo koncentracijo eni in istih skladb. To pomeni, da je samo 10 skladb predstavljalo kar 21% od vseh predvajanih francoskih skladb.

Pomenljiva francoska statistika, ki se zdaj odraža tudi v slovenskem primeru. (vir: SNEP)

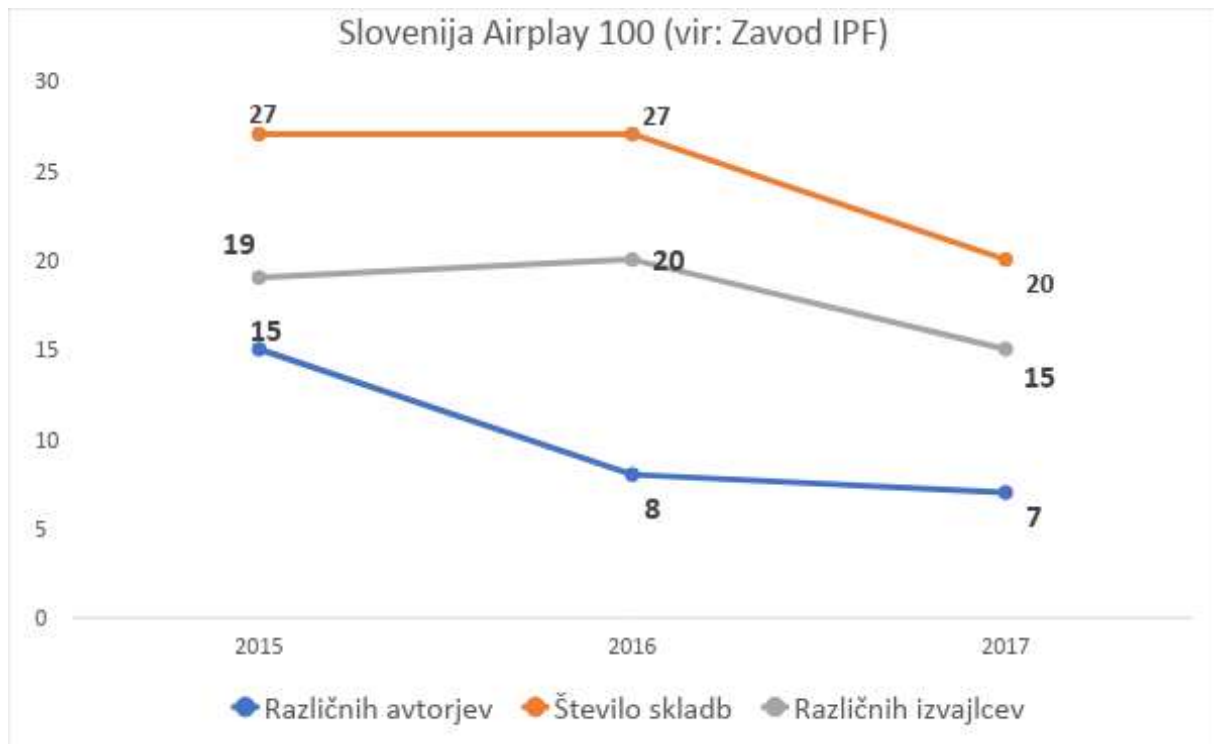
Zgornja leva tabela prikazuje delež francoskih pesmi v radijskih programih. Tabela na desni pa prikazuje, kolikšen delež kvote je zapolnilo 10 najbolj predvajanih pesmi. Torej se 10 prvih francoskih pesmi z leti vedno bolj ponavlja. Tudi v Franciji so kvote dosegle ravno nasprotni učinek.

Slovenija: Kvote zmanjšale število avtorjev med TOP 100 za polovico

Iz spodnjega grafa pa je razvidno, da je od uvedbe kvot število različnih slovenskih avtorjev, ki so se uvrstili med 100 najbolj predvajanih skladb, upadlo iz 15 na 7. Število avtorjev se je torej zmanjšalo za več kot 50 %. Število različnih izvajalcev se je iz 20 zmanjšalo na 15 (25 % manj). Za skoraj 30 % pa se je zmanjšalo tudi število različnih skladb, ki so se uvrstile med prvih 100 najbolj predvajanih, in sicer iz 27 na 20.

Peščica avtorjev torej pobere vedno večji delež predvajanj.

Iz vseh podatkov je razvidno, da se je z uvedbo kvot tudi v Sloveniji zgolj povečalo predavanje eni in istih pesmi na škodo raznovrstnosti.

Število različnih slovenskih skladb, avtorjev in izvajalcev med 100 najbolj predvajanimi skladbami v letih 2015-2017. (vir: IPF)

Tretji učinek glasbenih kvot: izbris malih in starejših avtorjev

In kje so kvote prizadele manjše in starejše avtorje? Pred uvedbo kvot so radijske postaje ponoči ustvarjale zalogo. Ker je nočna publika manj zahtevna, so radijske postaje v svoje nočne sheme uvrščale tudi tiste avtorje, ki jih sicer zaradi različnih glasbenih slogov čez dan ne predvajajo. Ker "nočna zaloga" z novim zakonom nima več učinka, so iz nočnih predvajanj izpadli manj znani in mladi avtorji ter celo legende slovenske glasbe.

Številne pesmi znanih slovenskih avtorjev, kot je **Pero Lovšin**, z moderno dnevno shemo, ki zajema moderno elektronsko glasbo, niso kompatibilne. V nočnem programu pa teh zadržkov ni, ampak ker se "nočna zaloga" po novem ne šteje več v dnevno kvoto, se tudi ponoči ne predvajajo. Končni rezultat je, da se določeni avtorji sedaj ne predvajajo več niti podnevi niti ponoči.

Žganci, žlikrofi in ... kvote

Za zaključek bom poskušal skozi domačo slovensko hrano uprizoriti, kaj so v resnici naredile kvote. Naš Janez je zelo rad jedel italijansko hrano, od slovenskih jedi pa je imel najraje žgance. Žgance je jedel enkrat tedensko. In potem je slovenska vlada uzakonila predpis, da mora Janez jesti slovensko hrano vsak dan. To je vlada uzakonila v upanju, da bo Janez začel jesti tudi žlikrofe. Na koncu se je končalo tako, da Janez žgance namesto enkrat tedensko zdaj prežvekuje kar vsak dan, se pravi sedemkrat tedensko. Ker jih ima zdaj na meniju vsak dan, je Janez izgubil veselje do nekoč najljubših žgancev, medtem ko žlikrofov sploh ni začel jesti, ker jih tako ali tako že prej ni maral.

Enako smo dosegli s kvotami: isti izvajalci se samo še več ponavljajo (in smo jih še bolj naveličani), skupno pa je manj slovenske glasbe...

No.	No./100	Izvajalec	naslov	avtor
1	2	BQL	HEART OF GOLD	RAAY
2	7	KLARA JAZBEC	MILIJON IN ENA	RAAY
3	8	ALYA	HALO	RAAY
4	18	ALYA	SRCE ZA SRCE	RAAY
5	20	MANCA ŠPIK & ISAAC PALMA	OBA (OFFICIAL RADIO)	RAAY
6	31	NIKA ZORJAN	FSE	RAAY
7	32	NINA PUŠLAR	TO MI JE VŠEČ	Anže Kazafura
8	44	NINA PUŠLAR	ZA VEDNO	Anže Kazafura
9	45	BQL	MUZA	RAAY
10	48	NEJC LOMBARDO	ZAVRTELA SVA SVET	Franci Zabukovec

Med desetimi najbolj predvajanih slovenskimi pesmimi v letu 2017 je 70 % pesmi istega avtorja!

Če država res želi povečati količino slovenske glasbe, potem naj financira domačo produkcijo, da bo z več sredstvi lahko ustvarila več kvalitetne komercialne glasbe. Finančna sredstva na slovenskem glasbenem trgu so omejena. Z eno žlico kakava pač ni mogoče narediti 500 litrov čokoladnega napitka. Če bomo ob istih sredstvih povečali količino produkcije, bo padla kvaliteta.

Na koncu se moramo vprašati, ali je slovenske glasbe res premalo? Nikoli je ne bo dovolj, kot ni nikoli dovolj dobrih filmov in ni nikoli dovolj denarja za plače, saj je v človeški naravi, da hočemo vedno več ... in kvote pomenijo smo več ponavljanja enih in istih pesmi.

Tomaz Čop je podpredsednik sindikata glasbenih urednikov, glasbeni urednik na več radijskih programih. Je soavtor pesmi *Here for You slovenskega dua Maraaya*, ki je zmagal na EMI in je bil najbolj predvajana slovenska pesem na domačih radijskih postajah v letu 2015. Čop je tudi soavtor pesmi *Spet Tinkare Kovač*, ki je bila zmagovalka Eme in najbolj predvajana slovenska pesem leta 2014.